

จดหมายเหตุ ศวภ.๓

Click at the image to view full size

ประวัติศาสตร์ : ประวัติศาสตร์

มทศ.จท.๓ (ใช้หมายเลขตรงกับ ฉบับ ศวภ ๓) ย ย

คำอ่าน ๐ หนังสือท่านพระยาสุรินทรราชาพระยาพิมลขัน(พญาถลางพิมลอยุธยา)ให้ไว้แก่กบิตัน บังเกน ด้วยกบิตันบังเกนย บรรทุกปืนชาติตระหมัดมาจำหน่าย ณ เมืองถลาง สร้อยเก่าสิบ บอกคิดหกบอกต่อมารา เป็นตึกแปดสิบเอ็ดมาราหาแผ่นสามบาทสลึง และได้รับเอาปืนชาติตระหมัดร้อยเก่าสิบบอกไว้แล้ว และตึกนั้น ฝ่ายกบิตันบังเกนว่าจะไปเมืองมะละกาก่อน จึงจะกลับมารับเอาตึก

ถ้ากบิตันบังเกนกลับมาแต่เมืองมะละกาแล้วจึงจะส่งตึกค่าปืนให้ตามหนังสือสัญญาซึ่งทำให้นี้เปิดตราให้ไว้ ณ วันอังคาร เดือนเก้าขึ้นสองค่ำ

ศักราชพันร้อยสามสิบเก้าปีระกานศก ๐ ย ย

วิเคราะห์ ๐ สุนัย ราชภัณฑารักษ์ วิเคราะห์ว่าพระยาสุรินทรราชาพระยาพิมลขันเป็นบุคคลคนเดียวกัน โดยเอกสารฉบับนี้ได้ระบุทั้งยศตามตำแหน่งเจ้าเมืองถลาง ซึ่งสมัยนั้นมีบรรดาศักดิ์ว่า "พระยาสุรินทรราชา" แต่ระบุชื่อตัวคือ พระยาพิมลขัน(พญาถลางพิมลอยุธยา) เพื่อชี้ชัดว่า "พระยาสุรินทรราชา" ที่กล่าวถึงในเอกสารฉบับนี้ คือพระยาสุรินทรราชาผู้นั้น มิได้หมายถึงพระยาสุรินทรราชาที่เคยรับตำแหน่งเจ้าเมืองถลางมาก่อน หรือจะมารับตำแหน่งภายหลัง ย ย

กบิตันบังเกน หรือบังเกน ที่เอกสารฉบับนี้เอ่ยนามเป็นคู่สัญญานั้น คงจะเป็นคนเดียวกันกับที่ปรากฏนามอยู่ในเอกสารมทศ.จท.๒ (ใช้หมายเลขตรงกับ ศวภ ๒) ที่ได้วิเคราะห์ผ่านมาแลแล้ว

ปืนชาติตระหมัด คงจะเป็นปืนชนิดเดียวกับที่เอกสาร ศวภ ๒ เรียกว่าปืนชาติจะระหมัดซึ่งเป็นการเรียกชื่อเพี้ยนไปทั้ง ๒ ฉบับจากคำว่า "เยอร์มัน" ย ย

ค่าปืนทั้งหมดร้อยเก่าสิบกระบอก คิดเทียบราคากับตึกแล้ว

ต้องจ่ายตึกให้เป็นค่าปืนแปดสิบเอ็ดมาราหาแผ่นสามบาทสลึงซึ่งความข้อนี้น่าสนใจวิเคราะห์อย่างยิ่ง ย ย

ตามที่เคยศึกษาว่าตึกหนักหนึ่งมาราเทียบได้กับน้ำหนักฝ่ายจีนสามหาบ หรือ ๓๐๐ซั่งจีน สมัยเมื่อ ๒๐๐ ปีที่ผ่านมา

เมืองถลางคงจะไม่มีเครื่องมือสำหรับชั่งของหนักมากๆ ได้ถึงคราวละ ๓๐๐

ซึ่งเป็นแน่จะนั่นการหลอมตึกออกมาเป็นผลึกโลหะจึงจะต้องแบ่งออกเป็นผลึกหรือเป็นแผ่นให้น้ำหนักเพียงพอที่จะขึ้นตาชั่งได้สะดวก คือ อาจจะเป็นแผ่น (ผลึก)

ละ ๒๐ ซั่ง จะยกเคลื่อนย้ายหรือแบกขนก็ไม่หนักแรงเกินไป ตึกแผ่น (ผลึก) ๑๕ แผ่น ก็จะมีน้ำหนักหนึ่งมารา (๓๐๐ซั่ง) ย ย

คำว่า "บาท-สลึง" ในเอกสารฉบับนี้ คงได้หมายถึงมาตราเงินตรา เนื่องจากเมืองถลางยุคนั้นยังใช้เงินเหรียญมาอยู่เป็นสื่อซื้อขายอยู่

ดังจะได้พบในเอกสารจดหมายเหตุ ฉบับต่อไป ย ย

คนโบราณนั้น นิยมเรียกส่วนที่ไม่ครบหน่วยการนับหรือการชั่ง ออกเป็น "กึ่ง" เป็น "บาท" และ "เป็น สลึง" คำว่า บาท ในเอกสารฉบับนี้ จึงมีความหมายถึงน้ำหนัก ๑ ใน ๔ ของแผ่นตึก ซึ่งถาตึกหนึ่งแผ่นมีน้ำหนัก ๒๐ ซั่ง ส่วนที่เรียกเป็นบาทก็คือ ๕ ซั่งสามบาท ก็คือ ๑๕ ซั่ง ย ย

สำหรับคำว่า "สลึง" ตามความหมายของคนสมัยก่อน ก็หมายถึง "เลี้ยว" หรือ ๑ ใน ๔ ของบาท คือ ๑ ซั่ง กับเศษอีก ๑ ใน ๔ ของซั่ง หรือ ๑ ซั่งกับ ๕ ตำลึง (น้ำหนัก) ย ย

อย่างไรก็ตาม คำวิเคราะห์นี้ เป็นเพียง "ตามอดคำข้าง" เท่านั้น เนื่องจากยังไม่สามารถจะค้นหาหลักเกณฑ์หรือหลักฐานใดๆ มายืนยันได้แน่นอน ย ย

พระยาสุรินทรราชาหรือพระยาถลางพิมลขันชื่อปืนจำนวนนี้จากพ่อค้าอังกฤษ ก็คงจะเป็นการซื้อไว้ใช้สำหรับป้องกันเมืองถลางเอง

เพราะไม่มีกรกล่าวอ้างว่าให้จัดส่งเข้าไปยังกรุงเทพมหานครแต่อย่างใด ย ย